

Cristina MODREANU

Blaga prin prisma lui Artaud

În configurația operei dramatice a lui Lucian Blaga, apreciată de exegeți ca "o esențială creație literară", în care "poezia, simbolul, emoția subliniată până la mit sunt mijloacele lui de expresie" (Pompiliu Constantinescu), pantomima „Înviere” a avut un rol secundar. Ea nu apare în toate edițiile dedicate teatrului lui Blaga și nu a fost pusă în scenă niciodată până acum. Regizoarea Anca Bradu a avut curajul de a pune în scenă acest text de o factură atât de specială, în fond o lungă descriere a acțiunii scenice cu doar câteva inserții de "grai articulat". Spectacolul Ancăi Bradu, coprodus de Teatrul Național din Tg. Mureș (prin compania "Liviu Rebreanu") și Compania "Lucian Blaga", de curând înființată la Alba-lulia, deschide pentru spectator o fantă magică prin care acesta să-și poată întrezări "rădăcinile", pretextul fiind o poveste simplă: o mamă își mărită fata cu un bogătan dintr-un sat îndepărtat; o boală neiertătoare seceră viețile celorlalți trei fii ai femeii, dar mama nu poate muri și ea de dorul fetei. Ea îl retrezește la viață pe Constandin, fiul cel mare, care o îndemnează să mărite fata, pentru a i-o aduce înapoi. Când fata sosește, mama poate muri în brațele ei. Dintr-o mică scenă rotundă, din scândură vopsită în negru, se întind patru brațe ca niște poduri suind ușor spre cer, în spațiul dintre ele este

așezat publicul, asigurându-se o implicare fără drept de apel, în genul celei "propovăduite" de Antonin Artaud (afinitățile semnatarei spectacolului cu teoreticianul teatrului cruzimii neoprinde-se aici). Concepția scenografică a Liei-Maria Vasilescu se continuă în costume, machiaj și lumini, toate reconstituind o atmosferă stranie, propice parcă spiritismului. Miturile sunt chemate la întâlnire prin ritualuri de inspirație păgână aduse în scenă de un cor al femeilor și un cor al bărbaților în care s-au topit corul antic și personajul colectiv (popor, lăutari, nuntași) amintit de Blaga în "scenariul" său. Coregrafia devine un element fundamental al spectacolului. Dansul dezlănțuit, mișcarea îmbogățită cu semnificații, gesturile mustind de înțelesuri, sunetele de diferite intensități sunt mijloacele menite să suplinească lipsa cuvântului (coregrafia excelentă îi aparține Mălinei Andrei). Spectacolul se înrudește cu poezia lui Blaga, prin atmosfera sa magică de lume primordială în care sunt țesute esențe sublimite. Performanța la care au ajuns actorii – aceea de a transmite fără vorbe o succesiune de stări menite să sugereze curgerea acțiunii – este, cu siguranță, rezultatul unui îndelung proces de analizare amănunțită a personajelor, a simbo-

listicii acestora, proces pe care regizoarea Anca Bradu pare să fi pus accentul principal. I-au răspuns în special Ada Milea (al cărei Idiot este un ghem de teamă, zâmbet, uimire, plâns, disperare, furie, umilință), Marius Cornel Nemeș (un Constandin complet transformat de experiența învierii), Doina Preda (mama) și Tina Moga Oltean (Vochița), dar și actorii ce alcătuiesc cele două coruri. Poate furată de jocul fascinant al condensării de sensuri în gesturi și priviri, regizoarea pierde din vedere un element esențial: claritatea poveștii. Scenele devin astfel frumoase în sine pentru spectator, care nu mai știe însă cum să le lege între ele și nici nu poate identifica toate personajele. Pentru a-și demonstra odată în plus apropierea de teoriile lui Artaud (doar el pleda pentru "un spectacol care nu se teme de a merge cât se poate de departe în explorarea sensibilității noastre nervoase"), Anca Bradu a introdus chiar un miez al spectacolului său un fragment din „Teatrul și ciurma”, dând o nouă dimensiune pantomimei lui Blaga. Formula scenică aleasă de regizoare – rostirea "discursului" chiar de către Ciurma, materializată în personaj (interpretată de Monica Ristea Horga), este un mod inspirat de a-i pune față în față, pe cei doi creatori: Blaga și Artaud.

Înviere. Direcția de scenă și ilustrația muzicală: Anca Bradu. Scenografia: Lia-Maria Vasilescu. Mișcarea scenică: Mălina Andrei. Distribuția: Doina Preda (mama), Monica Ristea Horga (Ciurma), Tina Moga Oltean (Vochița), Marius Cornel Nemeș (Constandin), Eduard Marinescu (Bogătașul), Ada Milea (Idiotul), Gabriel Dumitraș (Fratele mijlociu), Sorin Leoveanu (Fratele mic), Suzana Macovei, Diana Văcaru, Luminița Văleanu, Cristina Haltzli, Mihaela Stoica (Corul femeilor), Radu Olăreanu, Dan Rădulescu, Liviu Pancu, Ion Vântul (Corul bărbaților). Data premierei: 2 octombrie 1998 (Alba-lulia); 10 octombrie 1998 (Tg. Mureș).